

cultuurlagen praktisch op elkaar aantreffen? Beslist niet. Het bodemprofiel van het Valckensteynse Blok wijkt af van dat van de omliggende gebieden. Op IJsselmonde treffen wij normaal het volgende bodemprofiel aan, van boven naar beneden: een tamelijk dun pré-romeins kleidek op een vier tot vijf meter dik veenpakket. Op het kleidek hebben zich vaak jongere kleiafzettingen gevormd, vaak nog in de veertiende en vijftiende eeuw tengevolge van overstromingen. Bij Valckensteyn is de dikke veenlaag wel aanwezig, maar bestaat uit twee lagen, gescheiden door een meer dan een meter dikke kleilaag¹⁶). Daar veen zich wel tienmaal meer samen laat drukken dan klei, betekent dit dat de natuurlijke klink van de ondergrond hier geringer is dan elders en in een vlak gebied als IJsselmonde betekent 10 tot 20 cm hoogte verschil reeds dat een dergelijk terrein aanzienlijk minder wateroverlast heeft en bij uitstek geschikt is voor bewoning. Dit is dus inderdaad het geval geweest in de eerste eeuwen van onze jaartelling en ook in de tweede helft van de twaalfde eeuw, toen tengevolge van een stijging van de zeespiegel het land van Poortugaal bloot kwam te staan aan overstromingen. Bij het dorp treffen wij onder een kleidek uit deze tijd twaalfde eeuwse aardewerkscherven aan¹⁷).

De bevolking heeft zich hier veilig gesteld door het opwerpen van ten dele nog aanwezige terpen en een ringdijk rond het dorp. Ook bij Valckensteyn ontstaat een zelfstandig poldertje, reeds door de heer G. J. Vermaat gesignaleerd. Wij mogen aannemen dat dit poldertje bedijkt is door de voorouders van de bezitters in de veertiende eeuw. Drs. A. van der Poest Clement toonde aan dat het kasteel in 1372 in het bezit is van Zweder, heer van Gaesbeek, Putten en Strijen. Wanneer het op 15 september 1454 in leen wordt gegeven behoren er bij twintig en een half gemet land, die er om heen liggen. Dat dit land ook oorspronkelijk Puttens domeingebied is, blijkt uit de rentmeestersrekening van Putten over het jaar 1384¹⁸). Hierin treffen wij de volgende betaling:

„Item in Portegale bi den dijcgrave een scot ghegadert vanden „mete 1 gr., vanden lande in die Rode omtrent mijns heren steen- „huys 20½ mt, facit 20 d. ½ gr.”

Er is dus door de dijkgraaf van Poortugaal aan de ingelanden een speciale heffing van 1 groot per gemet opgelegd, vermoedelijk voor extra onkosten aan de dijken. De heer van Putten zelf is hierin aangeslagen voor het land bij Valckensteyn, dat dus recht-